

و سیمان و قیر و دود، و تخریب منابع حیاتی. دولت آینده موظف است نه تنها دست استعانت به سوی نهادهای علمی کشور دراز کند بلکه علم ستیزی و علم گریزیهائی را که در خلال سنوات گذشته شاهد آن بوده‌ایم جبران نماید.

اجرای یک برنامه دقیق تنظیم خانواده برای کنترل شدید افزایش جمعیت از ضروری‌ترین برنامه‌های دولت آینده است. اگر تعداد جمعیت کشور به همین صورت انفجارآمیز کنونی در حال تکثیر و گسترش باشد، برنامه‌ریزی معنی ندارد. اگر امکانات و منابع کشور را چند برابر هم بکنیم باز به گردش نخواهیم رسید. از اول انقلاب تا کنون که جمعیت کشورمان را تقریباً صد در صد افزایش داده‌ایم، جمعیت کشورهایی که آنها را دشمن قسم خورده انقلابمان می‌دانیم تقریباً ثابت بوده. یعنی اگر هیچ کوششی و پیشرفتی هم نکرده باشند قدرت سرانه آنها به نسبت ما دو برابر شده است. ما که ندانسته کارائی ملی خودمان را در ظرف این مدت حداقل به نصف تقلیل داده‌ایم چه امیدی به پیروزی می‌توانیم داشته باشیم. بخش بسیار عمده تورم و مشکلات و نابسامانیهای اقتصادی کشور معلول رشد بی‌رویه جمعیت است و لذا کنترل جمعیت شرط اصلی برنامه‌ریزی موفق و امیدبخش است.

و بالاخره تشنج‌زدائی در روابط خارجی کشور و توسعه روابط معقول و با اعتماد به نفس با دنیا لازمه پبازندگی، تولید، تبادل فرهنگی و رسانیدن پیام اسلام به گوشه‌های شنوای همه کشورهاست. مرزهای سنتی کشورها با توسعه وسیع ارتباطات رقیقتر و شفافتر می‌شود. جهانی کردن اقتصاد ملی از اصطلاحات جا افتاده و شناخته شده است. در دنیای امروز فرهنگ منزوی، اقتصاد منزوی و سیاست منزوی راهی به سوی نشاط، فعالیت و حیات ندارد. همکاری بین‌المللی و توسعه روابط درست و حساب شده با دنیا را نباید با سرسپردگی، انقیاد و تسلیم اشتباه کرد. همه مردم ایران اقتدار ملی و استقلال کشورشان را

دوست می‌دارند، اما بین حفظ استقلال و حاکمیت ملی و جدا کردن پیکره جامعه از ارتباطات و مبادلات فرهنگی، اقتصادی و سیاسی جهان فرق می‌گذارند. البته رعایت موازین عزت، حکمت و مصلحت که مقام معظم رهبری واجب شمرده‌اند اساس اتخاذ تصمیم در سیاست خارجی است. منتها در شبکه ارتباط کنونی جهان که با رشد سریع دانش الکترونیک و ارتباطات شتابان به پیش هم می‌رود هیچ قومی نمی‌تواند از جامعه جهانی و ارتباطات غیرقابل اجتناب آن روگردان شود. بهترین انتخاب، حضور در صحنه حفظ ارتباطات و توسعه همکاریهای متقابل است. توان ملی و قدرت مدیریت لازم‌هاش حضور در صحنه جهانی و تقویت روابط خارجی است. این هرگز به معنی تطبیق و تشبیه یا تبعیت و انقیاد از سیاستهای دیگران نیست. در گذشته کشورهایی چون افریقای جنوبی بسخاطر آئین‌های نژادپرستانه و غیرانسانی مطرود ماندند. در حال حاضر هم نژادپرستیهای صهیونیستی و سیاستهای تجاوزگرانه اسرائیل همچنان مطرود و محکوم به فناست. شکست نهائی مذاکرات صلح نیز شاهد زنده این مدعاست. اما توسعه روابط خارجی جمهوری اسلامی و تشنج‌زدائی در روابط جمهوری اسلامی با کشورهای جهان را نمی‌توان معارض با اصول عزت، حکمت و مصلحت دانست.

بخش بسیار وسیعی از اهداف روابط اقتصادی، و سیاسی و تبلیغات فرهنگی جمهوری اسلامی را می‌توان با توسعه صنعت جهانگردی که از جمله منابع بسیار غنی ولی راكد درآمدی کشور است تأمین نمود. مسافرت فرهنگ‌شناسان و ایران‌دوستان جهان به جمهوری اسلامی و دیدار ایشان از سازندگیهای افتخارآمیز گذشته و پیشرفتهای معاصر جامعه ایرانی از بهترین روشهای خشن کردن تبلیغات سوء و شایعه‌سازیهائی ناروا علیه جمهوری اسلامی است. بیم از آلودگیهای فرهنگی توسعه جهانگردی معمولاً ناشی از کم اطلاعی است، هیچکس برای شرب خمر

و لهور و لعب عشرت‌تکده‌های غرب را رها نمی‌کند. سیاحتی که به جمهوری اسلامی ایران سفر می‌کنند به آرزوی دیدار آثار تاریخی و بقایای فرهنگی کهنسال ما به کشور ما روی می‌آورند. دولت آینده باید فرصت اینگونه دیدارهای فرهنگی و آشنائی با گذشته و حال ایران را برای فرهنگ دوستان جهان فراهم نماید که هنرمندان، صنعتگران خلاق و اصناف و کشاورزان ایرانی هم بتوانند کالاها و تولیدات با ارزش خود را بی‌واسطه به طالبان و خریداران دیگر کشورهای جهان عرضه نمایند.

انگیزه‌های امنیت اقتصادی، امنیت فرهنگی، رعایت آزادیهای اساسی در حضور میهمانان خارجی اصولاً قویتر است و اثر تعیین‌کننده توسعه صنعت جهانگردی در رونق اقتصادی، ایجاد اشتغال و افزایش درآمد ملی هم نیازی به توضیح ندارد.

از جمله اهداف مهم اجتماعی دولت آینده قطعاً توجه به حقوق اجتماعی بانوان است. در ایران هنگامی که صحبت حقوق زن می‌شود، بلافاصله اذهان به حقوق زن در چهارچوب خانواده و در برابر شوهر می‌پردازند. زن به عنوان یک انسان، به عنوان یک همسر حقوق و شئون اجتماعی واجب الاحترام دارد. حقوق بانوان ایرانی که منحصر به حقوق خانوادگی نیست. حقوق اجتماعی، فرصتهای برابر در اشتغال، دسترسی به مناصب و مسئولیتهای سیاسی، اجتماعی و مدیریتی و شناختن منزلت اجتماعی و اخلاقی خانمها در جامعه از جمله اهم اهداف فرهنگی و اجتماعی دولت آینده است. دولت آینده موظف است به نصف جمعیت کشور و تأمین نیازهای فرهنگی، اقتصادی و پایگاه اجتماعی این قشر عظیم توجه کافی مبذول نماید. و اطمینان داشته باشد که علاقه خانمهای ایران به ایران کمتر از علاقه و تعهد آقایان نیست. به امید توفیق بیشتر برای مردم عزیز و شهروندان کوشا و هوشمند جمهوری اسلامیان.

والسلام

پاسخهای آقای سید رضا زوارهای

●●● مساهنامه وزین گزارش: بسعت مسافرت و اشتغالات زیاد اداری تنظیم پاسخ سئوالات با تأخیر روبرو گردید، البته آنچه در زیر می‌آید به علت ضیق وقت بصورت فشرده و اجمالی بیان شده، امید است

برخورداری از امکانات محدود موجب به تأخیر افتادن ارائه پاسخها شد. مهذا در آخرین لحظاتی که صفحات مجله آماده ارائه به بخشهای فنی برای چاپ بود، پاسخهای ایشان را دریافت کردیم که ذیلأ مطالعه می‌کنید:

آقای سید رضا زوارهای از همان ابتدای دریافت پرسشهای دهگانه «گزارش» با علاقمندی، و با اذعان به این که برای مطبوعات و افکار عمومی اهمیت خاص قائلند پذیرفتند پاسخهایشان را ارائه دهند. اما گرفتاریهای شغلی از یک سو، مسافرتها و نیز

وزنه هفتمین انتخابات ریاست جمهوری

در فرصت مناسبی کامل گردد.

۱- در هشت سال گذشته سرمایه‌گذاری‌های بال‌نسبه و وسیعی در کارهای زیربنایی و سازندگی کشور صورت پذیرفته که برخی از آنها بی‌زده هم رسیده است، اما اجرای سیاست‌های متخذه در عمل مشکلاتی نیو بدنبال داشته که مهم‌ترین آنها عبارت است از: تورم روز افزون و کاهش ارزش پول، ایجاد فاصله طبقاتی گسترده، پیدایش شدن میلیاردرهای یک شبه، درناک‌تر از همه، کم رنگ شدن ارزش‌ها و در نتیجه تقویت روحیه حرص و ولع در جامعه.

کشاورزی در بیان محور دانسته شده اما در عمل بلحاظ اعمال سیاست‌های ناهماهنگ نتایج مورد انتظار را به بار نیاورده است. مهم‌ترین دلایل ایجاد این وضع عبارت است از احساس عدم امنیت اقتصادی برای سرمایه‌گذاری، واردات بدون محاسبه محصولات کشاورزی و دامی، تعیین قیمت‌های ارزان و نامناسب با هزینه‌های کاشت، داشت و برداشت برخی از محصولات کشاورزی و دامی بدون توجه به افزایش مداوم هزینه زندگی کشاورزان، عدم اجرای برنامه‌های مناسب برای احداث و توسعه صنایع تبدیلی با هدف ایجاد اشتغال برای نسل جوان روستایی، وجود زمینه‌های فراوان جذب روستائیان به شهرهای بزرگ، و...

میزان مهاجرت به شهرها و شهرکها گسترده‌تر از قبل شده است. گرچه بعد از پیروزی انقلاب اقدامات زیادی برای امور رفاهی روستائیان (از قبیل رساندن برق، تأمین آب، احداث راه‌های آسفالت و شوسه، حمام و مدرسه و...) صورت گرفته است، اما یکی از دلایل منهدم مهاجرت، پائین بودن سطح درآمد روستائیان است.

گرچه تحولات درخور تحسینی در برخی از رشته‌های صنعتی پدید آمده اما این نکته نیز قابل ذکر است که در زمینه توسعه و رشد صنعت در آغاز راهیم.

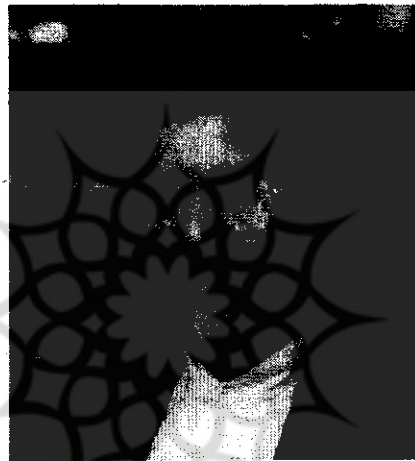
۲- در اینکه متأسفانه فاصله طبقاتی برخلاف تصور دلسوزان نظام و اقدامات سالهای اول انقلاب و مصادره‌ها و... ایجاد شده است تردیدی نیست. عوامل متعددی در ایجاد این فاصله طبقاتی عمیق نقش داشته است که اجمالاً چند مورد آن را یادآور می‌شوم: دولتی کردن اقتصاد، دولتی کردن بازرگانی خارجی، عدم مراقبت لازم و نظارت دقیق در معاملات دولتی، عدم برخورد قانونی قاطع با سوء استفاده کنندگان، عدم اعمال مدیریت لازم در مؤسسات و پیدایش زمینه‌های انحراف، فراهم شدن زمینه دلالتی و گرایش به کارهای خدماتی و...

طبیعی است که اگر به خواست خداوند و با رأی مسلت مسلمان و انقلابی اقتصاد خدمت در سنگر

ریاست جمهوری به اینجانب تفویض شود اصلاح موارد فوق از مهم‌ترین برنامه‌ها خواهد بود.

۳- قطعاً باید توجه داشته باشیم حال که از مرحله خیز اقتصادی گذشته‌ایم لازم است به طرف بلوغ اقتصادی نیز حرکت کنیم و این بلوغ با سرمایه‌گذاری در زمینه تحقیق و توسعه ممکن می‌شود. حداقل باید ۲ درصد درآمد ملی صرف تحقیق و توسعه شود. تحول فنی در مدیریت نیز در این راستا حائز اهمیت است. یکی از مهم‌ترین مواردی که در برنامه سوم باید لحاظ گردد همین موضوع‌ها است.

۲- برای رفع کاستی‌ها بدو لازم است آثار جو احساس عدم امنیت اقتصادی با اقدامات عملی خشتی

آقای سید رضا زواره‌ای

و محور گردد تا زمینه مناسب برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در کارهای تولیدی فراهم گردد. یکی از مهم‌ترین کارها در این مورد هدایت تقدیرنگی جامعه و سرمایه‌های سرگردان که در دلالتی و بخش خدمات بکار گرفته شده به سرمایه‌گذاری در تولید است. اصلاح ساختار نظام اداری-کاستن از هزینه‌های غیر ضرور و اسراف و تبذیر نیز باید مورد توجه قرار گیرد. در مورد طرح‌های عمرانی باید با توجه به امکانات مالی دولت و اثرات و پی‌آمدهای مثبت و احتمالاً منفی آن تصمیم‌گیری شود تا اجرای طرحها در مدت زمان منطقی و معقول به پایان و بازدهی برسد. و طولانی شدن مدت اجرا، سبب چند برابر شدن هزینه طرح و... نگردد.

حاکمیت فرهنگ قناعت و صرفه‌جویی در نظام اجرایی و بالطبع جامعه بسیار حائز اهمیت است. سپردن کارها به انسانهای صالح و لایق، ایجاد نظمی دقیق، منطقی، هم‌آهنگ و مناسب با مصالح ملت و

انقلاب در برنامه صادرات و واردات کشور و در نهایت حاکمیت قانون در همه امور.

در اینکه تفکر دولتی کردن اقتصاد و ایجاد جو تسبیلیاتی و اجرای سیاست تمرکزگرایی دامنه فعالیت‌های دولتی را آنچنان گسترش داد که سبب افزایش روز افزون و خارج از حد تصور هزینه‌های اجرائی گردید جای بحث نیست. لذا پس از مدتی مدعیان و مبلغین این قبیل سیاستها ناگزیر شدند برای پیشگیری از گسترش بیشتر بافت اداری و تحمیل هزینه‌های گزاف اجرائی، لایحه تعدیل نیروی انسانی را به مجلس شورای اسلامی تقدیم نمایند و با تصویب و اجرای آن جلوی گسترش بیشتر گرفته شد.

هم بخش خصوصی می‌تواند بیش از میزان کنونی در اقتصاد کشور ایفای نقش نماید و هم کم کردن حجم دخالت مستقیم دولت در امور اقتصادی به صلاح ملت و مملکت و انقلاب است. اثرات سوء دولتی نمودن بازرگانی خارجی بجائی رسید که نمایندگان محترم دوره چهارم مجلس شورای اسلامی برای جلوگیری از زیانهای مادی و معنوی ناشی از بعضی معاملات دولتی، طرح رسیدگی به پورسانتهای دریافتی معامله‌گران دولتی و استرداد آنها را تقدیم مجلس شورای اسلامی نمودند و به تصویب رساندند. حال این قانون در اجرا بکجا انجامید؟ خبری از آن منتشر نگردید.

بخش خصوصی شامل همه افرادی می‌شود که استعدادهای خداداد و نیروی خلاقه خود را در زمینه‌های مختلف تولید، خدمات، فرهنگ، بهداشت و نهایتاً رشد و تعالی جامعه بکار می‌گیرند و از نتیجه تلاش و کوشش خود ارتزاق می‌کنند. آنان که تلاش و کوششان مفید و مثمر برای خودشان و جامعه است و کل بر جامعه نیستند، به عبارت دیگر «همه فعالان و کارآفرینان در بخش غیر دولتی».

تعریف سلیس تر بخش خصوصی عبارتست از «کسانی که تصمیم‌گیری در کار خدمات و تولیدشان به اراده خودشان بستگی دارد».

۱- به نظر می‌رسد هدایت سرمایه‌ها به سوی تولید و خدمات و در نهایت ایجاد ارزش افزوده کار ساز باشد. آزادسازی بازار اقتصادی از فشارهای دولتی و جلوگیری از دلالتی و واسطه‌گری می‌تواند مکمل آن باشد. در آن صورت چنانچه اختلاف قیمتی بین مراکز تولید و بازار عرضه وجود داشته باشد، قیمت نهایی توسط تولیدکننده دریافت و اختلاف آن در سرمایه‌گذاری هزینه می‌شود یا به عنوان مالیات به دولت پرداخت می‌گردد.

قطع ارتباط ارز «پول خارجی» با بودجه دولت نیز یکی دیگر از راههای مبارزه با تورم است. شایسته است برای تحقق این امر دولت ارز را به قیمت ثابت

در اختیار یک مرکز (غیر از بانک مرکزی) قرار داده و مرکز عرضه کننده ارز به فروش آن بپردازد. ما به التفاوت قیمت ارز مستقیماً در امور زیربنایی سرمایه گذاری خواهد شد و از بروز تورم در اثر عرضه ارز پیشگیری خواهد کرد.

توسعه صادرات غیر نفتی در شرایط فعلی عمدتاً از دو طریق امکان پذیر است؛ بازار یابی و ایجاد زمینه مناسب برای صادرات محصولات کشاورزی. بدیهی است صادرات محصولات صنعتی در درجه دوم قرار دارد، زیرا گرچه تحولانی در خور تحسین در تولید برخی از کالاهای صنعتی پدید آمده است اما این نکته آشکار است که در زمینه توسعه و رشد صنعت در آغاز راهیم. توسعه صادرات به کیفیت بالای کالا و قیمت و شهرت بستگی تام دارد، با این ترتیب در شرایط کنونی نمی توانیم صادرات صنعتی را جایگزین صادرات نفت کنیم بلکه محور قرار دادن کشاورزی و ایجاد زمینه های لازم برای بالابردن تولید در سطح، ترغیب سرمایه گذاری بخش خصوصی در کشاورزی و دامداری و صنایع تبدیلی، ایجاد تسهیلات لازم در ابعاد داخلی و خارجی برای صادرات محصولات کشاورزی و... می تواند علاوه بر رسیدن بخودکفایی و رفع نیاز داخلی و ایجاد اشتغال، بخش قابل توجهی از صادرات غیر نفتی را تشکیل بدهد. تحقق این امر مستلزم برنامه ریزی صحیح برای صادرات محصولات کشاورزی و نظارت و مراقبت بر اجرای

هماهنگ سیاستهای متخذ، رفع موانع و مشکلات صادرات محصولات کشاورزی، جلوگیری از واردات محصولات کشاورزی و دامی غیر ضروری می باشد.

در ارتباط با WTO به نظر می رسد شروع مذاکره برای روشن شدن شرایط مفید است، مسلماً مذاکرات به شناخت و ارزیابی مسئله منجر می شود. در آن صورت تصمیم گیری برای الحاق به WTO یا عدم آن آسان است.

قبلاً بخشی از پاسخ سؤال ۸ داده شد، هدایت و تشویق بخش خصوصی به سرمایه گذاری های تولیدی و ایجاد جاذبه های لازم برای تحقق این امر- محور قرار دادن بخش کشاورزی و دامداری، ایجاد صنایع تبدیلی و کوچک در روستاها، ایجاد تسهیلات لازم برای صادرات غیر نفتی، ایجاد تسهیلات لازم برای نیروهای جوان خود اتکائی که علاقمند به سرمایه گذاری در کارهای تولیدی یا خدماتی مورد نیاز هستند.

برنامه ریزی جامع امور اقتصادی (صنعتی، کشاورزی، دامپروری، خدمات) همراه با برنامه جامع امور فرهنگی و بهداشتی و هدایت نقدینگی جامعه به سرمایه گذاری در امور تولیدی و ایجاد امکانات رفاهی، فرهنگی، ورزشی، بهداشتی در سراسر کشور در حدود امکانات نه تنها در جلوگیری از مهاجرت به

شهرهای بزرگ مؤثر خواهد بود بلکه ایجاد کار بولد و سود ده سبب جذب نیروهای کم درآمد از شهرهای بزرگ به مناطق کم جمعیت نیز خواهد گردید. که این امر بر کاهش قیمت مسکن اثر خواهد گذاشت و سبب آبادانی مناطق کمتر توسعه یافته کشور نیز می شود.

ایجاد زمینه لازم برای تشویق بخش خصوصی به سرمایه گذاری در امر ساخت و ساز مسکن با قیمتهای عادلانه و ایجاد تسهیلات لازم و اعطای وامهای قرض الحسنه به افراد فاقد مسکن که خود علاقمند به ساخت یا خرید مسکن می باشند از راههای دیگر مقابله با این بحران است.

احداث واحدهای مسکونی برای افراد نیازمند (که از دو طریق مذکور امکان پذیر نیست) در مناطقی که حتی الامکان مانع گسترش غیر معقول شهرهای بزرگ گردد، یک راه حل دیگر است.

بحث در زمینه مسائل فرهنگی در جامعه اسلامی ما بسیار حساس و نیازمند دقت و حوصله فراوان است. به دلیل کمی وقت پاسخ دادن به پرسش های ماهنامه گزارش و گرفتاریهای اینجانب ارائه پاسخ به این سؤال حساس در این مقطع مقدور نیست. انشاء... خوانندگان ماهنامه با نظریات من در این باب از خلال سخنرانی ها و بیانیه هایم آشنا خواهند شد.

پاسخهای آقای مهندس عزت الله سبحانی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تورم، از بدیهی ترین عواقب آن است و این هر دو، موجب تضییع منافع ملی و عدم انباشت سرمایه از سوی دولت می شود و بنابراین ماهیتاً ضد توسعه هستند.

۳- اما در میان بخش غیردولتی یا خصوصی، آن تحرک دولتی هم دیده نمی شود. فعالیت بخش خصوصی در سرمایه گذاری، در سالهای ۶۳ تا ۷۲، بیشتر از اکنون بود.

۴- کل جامعه، دچار فرونی مصرف بر تولید است. هزینه یا مصرف خصوصی و عمومی و دولتی تناسبی با ارزش افزوده بخشها ندارد. و در این امر دولت پیشگام و پیشواز و سرآمد است.

۵- فعالیت بخش خصوصی در سه سال اخیر، بیشتر متوجه بخش ساختمان و مسکن شده، کار

مهندس عزت الله سبحانی

۱- دولت در اقتصاد بخصوص امور عمرانی و تولیدی و زیربنایی فعال است و این فی نفسه مفید است، اما چون این فعالیتهای دولت عموماً ماهیت سرمایه گذاری دارند باید نسبت به هر یک از طرحها، تحلیل هزینه - فایده صورت گیرد و اگر طرح مشخصی قادر به بازگرداندن سرمایه ریالی و بخصوص ارزی نهاده شده در آن نباشد، از اجرای آن خودداری شود. اگر این تحلیل صورت گیرد، به نظر بنده، بسیاری از طرحها فاقد توجیه اقتصادی خواهند بود.

۲- فشار دولت بر اجرای سریع طرحهای متعدد و متنوع، بدون اعتنا به توان مالی و اجرایی و فنی، به عبارت دیگر، رشد شتابان فعلی عواقب بسیار دارد و با وجود ساختار فعلی نهاد دولت و بوروکراسی، فساد و